

การประยุกต์หลักอริยทรัพย์ในการแสวงหาโภคทรัพย์ APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLE ON NOBLE TREASURES TO SEEK FOR MONEY

สุชาติ พิมพ์พันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Suchart Pimuan

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: wiraya.pim@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

โภคทรัพย์ คือ ทรัพย์ภายนอกเป็นสิ่งที่จะพึงบริโภคและอุปโภค การประยุกต์หลักอริยทรัพย์ในการแสวงหาโภคทรัพย์ เป็นการแสวงหารายได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร ประกอบอาชีพสุจริตตามหลักสัมมาอาชีพะด้วยการมีความเชื่อบุญ – บาป และกรรม ซึ่งจะนำพาให้บุคคลทำมาหากินอย่างถูกต้องตามครรลองครองธรรม มีหิริโอตตปปะ รู้จักเอื้อเฟื้อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ด้อยโอกาสเพราะมีความรู้ความเข้าใจในการแสวงหาโภคทรัพย์ด้วยการประยุกต์หลักอริยทรัพย์ ซึ่งทำให้ปัญหาการก่ออาชญากรรมที่ประสงค์ต่อทรัพย์ในสังคมลดลง ก่อให้เกิดกามโมक्षิซึ่งเป็นความสุขของผู้ครองเรือนที่ควรพยายามเข้าถึงให้ได้สม่ำเสมอและเป็นการส่งเสริมอริยมรรคสนับสนุนการเจริญแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้แจ้งด้วยปัญญา

คำสำคัญ : การประยุกต์หลักอริยทรัพย์; การแสวงหาโภคทรัพย์;

Abstract

Wealth or external possessions were some things consumed by people. The application of the Buddhist principle on noble treasures to seek for money was referred to money-making with perseverance, and good occupations based on right livelihood. Beliefs in virtue, evil and deed made people earn their melodious living in line with ethics and morality, with moral shame and moral dread, and with generosity to assist disadvantaged persons because they understood and recognized how to earn money by applying the noble treasure principle. Apart from the principle, criminal crimes on stealing, theft and embezzlement in the society would be decreased while pleasure of asset owners would also increase. Then, the principle of noble treasures had to be developed regularly since it was regarded to promote the Noble Path that was a way leading to realization by wisdom.

Keywords: Application of Noble Treasures; Seeking for Money;

บทนำ

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่วิถีของการดำเนินชีวิตจะต้องอาศัยโภคทรัพย์ในการดำเนินชีวิต มนุษย์ทุกชีวิตที่เกิดมาแล้วแต่ต้องการดำเนินชีวิตให้เจริญเติบโตอย่างมั่นคง ปลอดภัยและมีความสุข โภคทรัพย์เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่จะทำให้การดำเนินชีวิตดำรงอยู่ได้เป็นปกติสุขและเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก ซึ่งมนุษย์จะดำเนินชีวิตโดยปราศจากโภคทรัพย์ไม่ได้ เพราะเมื่อดำเนินชีวิตโดยปราศจากโภคทรัพย์แล้วอาจส่งผลต่อการดำเนินชีวิต

โภคทรัพย์ หมายถึง ทรัพย์ภายนอกเป็นสิ่งที่หึงบริโภคและอุปโภค เป็นเครื่องทำนุบำรุงร่างกาย โภคทรัพย์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ โภคทรัพย์โดยตรงและโภคทรัพย์โดยอ้อม โภคทรัพย์โดยตรง ได้แก่ ปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ส่วนโภคทรัพย์โดยอ้อม ได้แก่ ทรัพย์สิน เงินทอง หรือเงินตรา ที่บัญญัติขึ้นสำหรับเป็นมาตรการสำหรับแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน เงินทองนั้นไม่ได้เป็นโภคทรัพย์โดยตรง เพราะไม่อาจจะเอามาเป็นเครื่องทำนุบำรุงร่างกาย คือ เอามานุ่งห่มไม่ได้ กินไม่ได้ เป็นต้น แต่จะต้องนำเอาไปซื้อ แลกเปลี่ยนให้เป็นโภคทรัพย์โดยตรงจึงจะได้มาซึ่งเครื่องทำนุบำรุงร่างกาย ที่เรียกว่า ปัจจัย 4

เนื่องจากโภคทรัพย์เป็นปัจจัยสร้างความสะดวกสบายในปัจจุบันให้ได้รับความสุขทั้งทางกายและทางใจ ซึ่งมนุษย์ส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับการแสวงหาความสุขทางกายมากกว่าความสุขทางด้านจิตใจ เพราะวัตถุนิยมเป็นความสุขทางกายที่สามารถจับต้องได้ เป็นความสุขในปัจจุบัน มนุษย์จึงต้องแสวงหาโภคทรัพย์เพื่อสร้างความสะดวกสบายให้กับชีวิต ซึ่งการแสวงหาโภคทรัพย์นั้นมีทั้งการแสวงหาด้วยการงานที่ชอบธรรมและและแสวงหาโดยไม่ชอบธรรม หากทุกคนพอใจในโภคทรัพย์ที่ตนมีอยู่แล้ว โดยไม่ชวนชววย แสวงหาให้ได้มาซึ่งโภคทรัพย์เพื่อนำมาใช้ทำประโยชน์ โภคทรัพย์ที่มีอยู่ก็จะค่อย ๆ หมดสิ้นลงทุกวันด้วยการอุปโภค บริโภค จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกชีวิตต้องทำงาน เพื่อใช้แรงงานแลกมาให้ได้ซึ่งโภคทรัพย์สำหรับดำรงชีวิตเฉพาะตนเองและครอบครัว การทำงานทำให้มนุษย์ต้องพบกับสิ่งแวดล้อม ผู้คน วัตถุต่าง ๆ อันเป็นแนวโน้มที่จะทำให้ได้สัมผัสกับกามคุณ 5 ได้แก่ รูป (สิ่งที่ตามองเห็น) เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ (สิ่งที่กายสัมผัส) กามคุณ 5 นี้เป็นอารมณ์ คือ สิ่งที่ยึดดึงใจให้ปรารถนา ให้รักใคร่ เป็นต้น จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “กามารมณ์” แปลว่า อารมณ์คือกามคุณ ไม่ได้หมายถึงอารมณ์ทางเพศเพียงอย่างเดียว หากผู้ใดมีจิตใจที่อ่อนแอ ไม่เข้มแข็ง กามคุณทั้ง 5 ประการ จะเป็นเหตุดึงดูดจิตใจของผู้นั้นให้เพ้อฝัน มัวเมา และลุ่มหลง จนเกิดกิเลสขึ้น ลงท้ายด้วยความโลภ ความโกรธ และความหลง เป็นเหตุให้ต้องการแก่งแย่งชิงดี

ประโยชน์และความสำคัญของโภคทรัพย์

โภคทรัพย์มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต หากขาดซึ่งทรัพย์สินหรือทรัพย์สมบัติแล้ว ชีวิตนั้นก็ดำรงอยู่ได้ด้วยความยากลำบาก ไม่เพียงแต่จะเลี้ยงตนเองแม้ครอบครัวก็ต้องประสบกับความทุกข์ยากเช่นกัน ทรัพย์สินที่เป็นเงินและทอง หรือวัตถุอื่น ๆ อันเป็นอุปกรณ์เพื่อแลกเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกแก่กาย หากได้มาด้วยการกั๊กยึดหรือการเป็นหนี้เพื่อนำไปใช้สอย ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นปัจจัย 4 หรือสิ่งฟุ่มเฟือยต่าง ๆ ก็นำมาซึ่งความเดือดร้อนในภายหลังได้เช่นกัน เนื่องจากเป็นทรัพย์ที่รอกการใช้คืน ทำให้ขาดความเป็นอิสระ ในการ

ดำเนินชีวิตแต่ละวันต่างก็ต้องเกี่ยวข้องกับโรคภัยหรือทุกข์สมบัติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้มีปัญญาจึงควรเข้าใจและวางท่าทีต่อทุกข์ที่ตนหามาได้อย่างถูกต้องด้วยความไม่ประมาท และอาศัยโรคภัยสนับสนุนในการแสวงหาอริยทรัพย์ด้วยการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เป็นเหตุให้สร้างกรรมดีได้ทั้งทางกาย วาจา และใจ อันจะเป็นสมบัติที่จะนำติดตัวไปสู่โลกหน้าให้ได้รับความสุข โรคภัย จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งผู้รู้คุณค่าที่แท้จริงของโรคภัย ย่อมสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม รู้จักแสวงหาและใช้สอยโรคภัย อำนวยประโยชน์ให้กับชีวิตทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

เมื่อได้ครอบครองทรัพย์สมบัติแล้ว เลี้ยงตัวเองตลอดถึงบิดามารดา บุตร ภริยา บ่าวไพร่ มิตรสหาย บำบัดอันตรายที่เกิดแต่เหตุต่าง ๆ เช่น การเจ็บป่วย เป็นต้น (ส.ส. (ไทย) 5/30/56 - 57) ทรัพย์สมบัติทั้งหลายทั้งปวงจึงมีไว้เพื่อใช้สอยให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตทั้งแก่ตนเองและบุคคลที่ควรสงเคราะห์โดยชอบให้เกิดความสุข ทรัพย์สมบัติไม่ใช่มีไว้เพียงเพื่อความปลื้มใจด้วยการเฝ้าชมเท่านั้น แต่ควรใช้สอยประโยชน์จากโรคภัยนั้นโดยชอบธรรม เพื่อสร้างความสุขให้เกิดขึ้นทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ประโยชน์ของโรคภัยหรือทรัพย์ภายนอกนั้นยังเป็นปัจจัยที่สนับสนุนในการสร้างอริยทรัพย์ บุคคลผู้มีปัญญาย่อมแสวงหาอริยทรัพย์ เพราะอริยทรัพย์เป็นทรัพย์ที่ทำให้ความสุขได้อย่างแท้จริง คือ พระนิพพาน และยังเป็นทรัพย์ภายในที่สามารถทำให้ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามได้พันทุกข์ ด้วยการสร้างทาน รักษาศีล เจริญภาวนา ผู้มีโรคภัยเพียงพอย่อมสร้างบุญกุศลด้วยจิตที่ปราศจากความกังวล ซึ่งความกังวลย่อมนำมาซึ่งจิตเศร้าหมอง เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุนิพพาน ด้วยเหตุนี้ การดำเนินชีวิตของผู้มีปัญญาจึงต้องแสวงหาโรคภัยพร้อมกับใช้สอยโรคภัย เพื่อสนับสนุนในการสร้างอริยทรัพย์ให้มากขึ้นในตนด้วย

การแสวงหาโรคภัยในพระพุทธศาสนา

โรคภัยนั้นมีความสำคัญและประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก ดังนั้นมนุษย์จึงต้องแสวงหาโรคภัยเพื่อใช้ประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกสบายให้กับชีวิต ซึ่งการแสวงหาโรคภัยนั้นมีทั้งการแสวงหาด้วยการทำงานที่ไม่ชอบธรรมและการแสวงหาด้วยการทำงานที่ชอบธรรม

การแสวงหาด้วยการทำงานที่ไม่ชอบเป็นการแสวงหาทรัพย์โดยทุจริตวิธีเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์เช่น การปล้น ลัก กรรโชก หลอกหลวง เป็นต้น เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์ การแสวงหาทรัพย์โดยทุจริตวิธียังก่อความเดือดร้อนเบียดเบียนมนุษย์และสัตว์อื่นให้เดือดร้อนทั้งด้วยกาย วาจา และใจ และก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมขึ้นในสังคมทำให้สังคมวุ่นวาย อยู่ร่วมกันอย่างวุ่นวาย ดังพุทธพจน์ที่ปรากฏในอังสุตตร ที่ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย บุคคล 3 จำพวกนี้แลมีปรากฏอยู่ในโลก

โรคภัยอย่างนั้นไม่มีแก่บุคคลตาบอด

และบุคคลตาบอดย่อมไม่ทำบุญ

โทษเคราะห์ย่อมมีแก่บุคคลตาบอด

ผู้มีนัยน์ตาเสียในโลกทั้งสอง

ในกาลต่อมา เราได้กล่าวถึงบุคคลตาเดียนี่ไว้

ก็บุคคลตาเดียวหมกมุ่นกับธรรมและอธรรม
 แสวงหาโภคทรัพย์ด้วยการคดโกงและการพูดเท็จ
 อันเป็นการลักขโมยทั้งสองอย่าง
 ก็มาณผู้เป็นกามโภคีบุคคล
 เป็นคนฉลาดที่จะรวบรวมโภคทรัพย์
 เขาเป็นคนตาเดียวจากโลกนี้ไปสู่่นรยกย่อมเดือดร้อน” (อง.ทุก. (ไทย) 20/129/ 178 – 180)
 ส่วนการแสวงหาด้วยการงานที่ชอบธรรมเป็นการแสวงหาทรัพย์โดยสุจริตวิธีแสวงหาด้วยการ
 ประพฤติที่ไม่ละเมิดศีลธรรม ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เดือดร้อน ไม่เบียดเบียนมนุษย์และสัตว์อื่นให้เดือดร้อนทั้ง
 ด้วยกาย วาจา และใจ ดังพุทธพจน์ที่ปรากฏในอันธสุตฺต ที่ว่า

“ส่วนบุคคลสองตา

เรากล่าวว่าเป็นบุคคลผู้ประเสริฐที่สุด

เขาให้ทรัพย์ที่ตนได้มาด้วยความหมั่นเป็นทาน

จากโภคทรัพย์ที่ตนหาได้โดยชอบธรรม

มีความดำริประเสริฐ มีจิตใจไม่วอกแวก

ย่อมเข้าถึงฐานะที่เจริญซึ่งไปแล้วไม่เศร้าโศก

บุคคลควรเว้นให้ห่างไกลจากบุคคลตาบอดและบุคคลตาเดียว

แต่ควรคบบุคคลสองตาที่ประเสริฐที่สุด (อง.ทุก. (ไทย) 20/ 129/ 179 – 180)

สรุปได้ว่า โภคทรัพย์นั้นเป็นเหตุของความทุกข์ เพราะต้องแสวงหาทรัพย์ซึ่งการแสวงหาโดยไม่ชอบ
 ธรรมนั้นประกอบด้วยความโลภ ท้ายที่สุดผลที่ได้รับจะทำให้ต้องเสียมจากทรัพย์สมบัติที่ตนปรารถนา สร้าง
 ความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นแก่ตนและผู้อื่นในภายหลัง

การแสวงหาทรัพย์ตามนัยอริยทรัพย์

อริยทรัพย์ หมายถึง ทรัพย์อันประเสริฐ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2545 : 779) เป็นคุณธรรม
 ประจำใจอย่างประเสริฐ จัดเป็นโลกุตตรทรัพย์เพราะเป็นทรัพย์ที่พ้นจากโลก อยู่เหนือโลก อริยทรัพย์
 ประกอบด้วยหลักธรรม 7 ประการ ได้แก่ 1) ศรัทธา 2) ศีล 3) หิริ 4) โอตตัปปะ 5) พาหุสัจจะ 6) จาคะ 7)
 ปัญญา การแสวงหาทรัพย์ตามนัยอริยทรัพย์นั้นเป็นการแสวงหาทรัพย์ด้วยการงานอันชอบธรรมเพราะเป็นการ
 แสวงหาทรัพย์ที่อยู่ในกรอบของศีลธรรม ประพฤติสุจริตวิธี ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้มาซึ่งทรัพย์ การแสวงหา
 ทรัพย์ตามนัยอริยทรัพย์ อธิบายพอสังเขปได้ ดังนี้

1. การแสวงหาโภคทรัพย์ด้วยศรัทธา

ศรัทธา หมายถึง ความเชื่อที่มีปัญญาประกอบและกลั่นกรองในการตัดสินใจ และเป็นความเชื่ออย่างมีเหตุผลที่เป็นไปตามความเป็นจริงเท่านั้น เป็นความเชื่อที่สร้างปัญญาให้เกิดขึ้นและต้องเป็นปัจจัยในการเกื้อกูลต่อการเข้าถึงเป้าหมายในพระพุทธศาสนา คือ นิพพาน ศรัทธาในพระพุทธศาสนา มี 4 อย่าง คือ

1) กัมมสัทธา หมายถึง เชื่อกรรม เชื่อกฎแห่งกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยมีเจตนาคือจงใจทำทั้งรู้ย่อมเป็นกรรมคือเป็นความชั่วความดีมีขึ้นในตน เป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่ว่างเปล่า และเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ด้วยการกระทำมิใช่ด้วยอำนาจหรืออนอนคอยโชคชะตา เป็นต้น

2) วิปากสัทธา หมายถึง เชื่อวิบาก เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ เชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วย่อมมีผลและผลต้องมีเหตุ ผลดีเกิดจากกรรมดี ผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว

3) กัมมัตสกตาสัทธา หมายถึง เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของจะต้องรับผิดชอบเสวยวิบาก และเป็นไปตามกรรมของตน

4) ตถาคตโพธิสัทธา หมายถึง เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า คือ เชื่อในองค์พระตถาคตว่าเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง 9 ประการ ทรงแสดงธรรมวินัยไว้ด้วยดี ทรงเป็นผู้นำทางที่ทำให้มนุษย์พ้นจากความทุกข์ หากฝึกตนด้วยดีก็สามารถเข้าถึงความบริสุทธิ์หลุดพ้นได้

ในการแสวงหาโภคทรัพย์ด้วยศรัทธาเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะบุคคลใดมีความเชื่อในศรัทธา 4 ประการข้างต้น บุคคลผู้นั้นจะประกอบกิจการงานที่สุจริตเพื่อให้ได้มาซึ่งโภคทรัพย์ตามความสามารถของตน และยังประพฤติตนอยู่ในคุณงามความดี นำความสุขความเจริญมาสู่ตนเองและสังคม แต่ถ้าบุคคลใดขาดความเชื่อในศรัทธา 4 ประการข้างต้นแล้ว บุคคลนั้นจะประกอบกิจการงานที่ทุจริตเพื่อให้ได้มาซึ่งโภคทรัพย์ และประพฤติตนตามแต่อารมณ์พาไป ขาดความยับยั้งชั่งใจ จะนำพาให้ตนเอง ครอบครัวและสังคมวุ่นวายไม่สงบสุข

2. การแสวงหาทรัพย์ด้วยศีล

ศีล หมายถึง ข้อปฏิบัติตนขั้นพื้นฐานในทางพระพุทธศาสนา เพื่อควบคุมความประพฤติทางกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงามมีความปกติสุข เพื่อประโยชน์ขั้นพื้นฐานคือความสุขและไม่มีการเบียดเบียนกันในสังคม ศีลจัดแบ่งได้ 5 ประเภท ดังนี้ 1) ศีล 5 หรือเบญจศีล เป็นศีลขั้นพื้นฐานของศีลทั้งปวง 2) ศีล 8 หรืออัฐศีล เป็นศีลที่มีพื้นฐานมาจากศีล 5 3) ศีล 10 (ทศศีล) เป็นศีลสำหรับเด็กและเยาวชนที่บวชเป็นสามเณรสมาทานรักษาเป็นประจำ 4) ศีล 227 หรือสิกขาบท 227 เรียกว่า ศีลของพระภิกษุ 5) ศีล 311 หรือสิกขาบท 311 เรียกว่า ศีลของพระภิกษุณี

ศีลมีประโยชน์ในการสำรวมกาย วาจา และใจ ให้สงบไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ศีลจึงเป็นหลักการที่จะทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข เพราะสังคมปราศจากปัญหาการก่ออาชญากรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์ การแสวงหาทรัพย์ด้วยศีลเป็นการแสวงหาทรัพย์เพื่อให้เกิดการยอมรับและสมัครใจปฏิบัติตามกฎ ข้อบัญญัตินั้น ๆ โดยไม่มีการโต้แย้ง คัดค้านหรือฝ่าฝืนกฎ ในขั้นการแสวงหาทรัพย์ด้วยศีลนี้ ศรัทธาจะเป็น

หลักยึดช่วยคุ้มศีลไว้โดยเหนียวรั้งจากความชั่วและทำให้มั่นคงในการประกอบงานที่สุจริตไม่ละเมิดศีลธรรม และกฎหมายบ้านเมือง

3. การแสวงหาทรัพย์ด้วยหิริและโอตตปัปะ

หิริ หมายถึง ความละอายแก่ใจ ความละอายต่อบาป คือ ความละอายใจตัวเองต่อการทำความชั่วความผิด ความละอายใจตัวเองต่อการประพฤติดุจจริตทั้งหลายและความละอายใจตัวเองที่จะละเว้นไม่ทำความดีซึ่งควรจะทำให้เกิดมีในตน

โอตตปัปะ หมายถึง ความเกรงกลัว ความสะดุ้งกลัวต่อผลของความชั่ว ต่อผลของความทุจริตที่ทำไว้ คือ เป็นอาการของจิตที่หวั่นไหวเมื่อจะทำความชั่ว เพราะกลัวความผิดที่จะตามให้ผลในภายหลัง เกิดขึ้นได้เพราะคิดถึงโทษหรือความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นจากการทำชั่ว จากการประพฤติดุจจริตของตน

การมีหิริทำให้บุคคลแสวงหาทรัพย์มีความละอายแก่ใจ ไม่ประพฤติกายทุจริต วาจทุจริต มโนทุจริต ให้ได้มาซึ่งทรัพย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลังเพราะมีความละอายใจต่อการประพฤติดุจจริต ส่วนโอตตปัปะนั้นทำให้บุคคลที่แสวงหาทรัพย์เกรงกลัวต่อผลของการได้มาซึ่งทรัพย์ที่เกิดจากการประกอบกุศลกรรมประการต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเกรงกลัวผลของบาปที่เกิดจากการกระทำความชั่ว และผลของการลงโทษทางกฎหมายบ้านเมือง หิริ โอตตปัปะ เป็นเหมือนเครื่องเตือนใจให้บุคคลประกอบสัมมาอาชีพในการดำเนินชีวิตเพราะมีความละอายใจและเกรงกลัวต่อผลของบาปแม้เพียงเล็กน้อย

4. การแสวงหาทรัพย์ด้วยพาหุสัจจะ

พาหุสัจจะ หมายถึง ความเป็นผู้ได้สติมาก คือ การได้ศึกษาเล่าเรียนมาก การมีความรู้ประสบการณ์มาก เรียกบุคคลผู้มีภาวะอย่างนี้ว่า “พาหุสุต” การศึกษาที่ดีเกิดจากการศึกษา 4 แบบ คือ ศึกษาด้วยการฟัง ด้วยการคิด ด้วยการสอบถาม และด้วยการจดจำบันทึก การเรียนรู้สามารถแก้ปัญหา ทำให้หลุดพ้นทุกข์ มีอิสรภาพและความสุข ทำให้รู้จักวิธีดำเนินชีวิตให้ดีงาม ไม่ประมาท ทำให้เป็นคนเก่ง แต่ต้องมีศรัทธาและศीलกำกับจึงจะทำให้เก่งและดี เมื่อมีความรู้ก็หาทรัพย์ได้ และมีความรู้ทางธรรมก็ทำให้มีอริยทรัพย์ป้องกันความผิดพลาดไม่ให้เกิดขึ้นกับชีวิตได้

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ในการพัฒนาบุคคลให้เป็นคนที่มีคุณภาพ คุณธรรม การศึกษาช่วยสร้างจิตสำนึกในการเป็นมนุษย์ มีจิตวิญญาณของผู้มีอารยะธรรมทางปัญญาและความงดงามทางจิตใจ การศึกษาสร้างให้คนมีความรู้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ มีความอดทนในการต่อสู้กับอุปสรรคของชีวิต การศึกษาช่วยสร้างพลเมืองให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพก่อให้เกิดรายได้ที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีพของตนเองและครอบครัว

5. การแสวงหาทรัพย์ด้วยจาคะ

จาคะ หมายถึง การสละ การให้ปัน การเสียสละ การสละสิ่งที่เป็นข้าศึกแก่ความจริงใจการสละกิเลส การทำให้หมดไปจากตน การให้ หรือยอมให้ หรือปล่อย ละ สละ วาง ที่จะทำให้อึดติดถ่วงมั่นตัวตน หรือลดสลายความมีใจคับแคบหวงแหน การเปิดใจกว้าง มีน้ำใจ การสละสิ่งของที่เป็นข้าศึกแก่ความจริงใจ การสละกิเลส จาคะ เป็นความเสียสละความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตนได้ ใจกว้างพร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่น พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ไม่คับแคบเห็นแก่ตัว (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2545 : 133)

การสละหรือสละให้ ทำแล้วมีความสุข การให้ที่แท้จริงเป็นการสละออกไป ทั้งภายนอกและภายใน ภายนอกคือ สละวัตถุ ภายในคือ การสละความโลภ ความตระหนี่ ไม่ปรารถนาผลตอบแทนใด ๆ ทั้งลาภ ยศ สรรเสริญหรือสวรรค์ ไม่ถูกครอบงำด้วยความโลภ ไม่คิดจะเอา ไม่หวงแหน ใจกว้าง เข้าใจผู้อื่น มุ่งแต่จะสงเคราะห์ผู้อื่น มีความยินดีในความสุขของเขา ช่วยเหลือให้เขาได้รับประโยชน์ แก้ปัญหาให้เขามีความสุข เป็นการทำในสิ่งที่ดีงาม ด้วยเมตตา ปรารถนาความสุขต่อโลก ทำให้จิตใจผ่องใส กิเลสลดน้อยลง ยอมให้สมบัติของตนเป็นของสาธารณะใช้สอยบริโภคร่วมกันได้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2552 : 421 – 422)

การประกอบอาชีพโดยการไม่เห็นแก่ตัว มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สละความสุขสบายและผลประโยชน์ของตนได้ มีใจกว้างพร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่น พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ ถือเป็นหัวใจสำคัญของงานบริการ คนที่ทำงานบริการจะต้องให้บริการแก่ลูกค้าด้วยจิตใจที่รักงานบริการอย่างเต็มเปี่ยม เพื่อสร้างรายได้จากการให้บริการและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

6. การแสวงหาทรัพย์ด้วยปัญญา

ปัญญา หมายถึง ความรู้ทั่ว ปรีชาหยั่งรู้เหตุผล ความรู้เข้าใจชัดเจน ความรู้เข้าใจหยั่งแยกได้ในเหตุผล ดีชั่ว คุณโทษ ประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ และรู้ที่จะจัดแจง จัดสรร จัดการ ความรอบรู้ในกองสังขารมองเห็นตามเป็นจริง รู้ที่จะจัดการ ดำเนินการ ทำให้บรรลุผล ล่วงพ้นปัญหา มองเห็นตามความเป็นจริง รู้จักคิดพิจารณา มีปัญญาเป็นเครื่องพิจารณาเห็นทั้งความเกิดและความดับ อันเป็นอริยะ ชำแรกกิเลสให้ถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบ ปัญญาในทางพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) จินตามยปัญญา คือ ปัญญาที่เกิดจากการคิดพิจารณาหาเหตุผล 2) สุตมยปัญญา คือ ปัญญาที่เกิดจากการสดับการเล่าเรียน 3) ภวานามยปัญญา คือ ปัญญาที่เกิดจากการฝึกอบรมลงมือปฏิบัติ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2559 : 35) อีกนัยหนึ่ง ปัญญา 3 ได้แก่ 1) สุขปัญญา คือ ปัญญาของบุคคลผู้ยังต้องศึกษา 2) อสุขปัญญา คือ ปัญญาของบุคคลผู้ไม่ต้องศึกษา และ 3) เนวเสขานาสุขปัญญา คือ ปัญญาของบุคคลผู้ยังต้องศึกษาก็มิใช่ ผู้ไม่ต้องศึกษาก็มิใช่

ปัญญาจัดว่าเป็นอริยทรัพย์ที่สำคัญที่สุดของอริยทรัพย์ทั้ง 7 ประการ การพิจารณาให้เห็นความเกิดและความดับ เพื่อให้ถึงความพ้นทุกข์ มีปัญญารู้ทั่ว รู้เหตุรู้ผล รอบรู้ ทั้งคุณและโทษ ประโยชน์หรือไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตได้ รู้ชัดแจ้งถึงอริยสัจ อริยสาวกก็ฉันนั้นเหมือนกัน เป็นผู้มปัญญา คือ ประกอบด้วยปัญญาเครื่องพิจารณาเห็นทั้งความเกิดและความดับอันเป็นอริยะ บุคคลผู้ที่มีปัญญาไม่ว่าจะเป็น จินตามยปัญญา สุตมยปัญญา หรือภาวนามยปัญญา จะดำเนินชีวิตด้วยการประกอบสัมมาอาชีวะ รวมถึงการไม่ประกอบมิจฉาอาชีวะ 5 ประเภท (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559: 55) ดังนี้

- 1) สัตตวณิชชา คือ การขายอาวุธ ได้แก่ อาวุธปืน อาวุธเคมี ระเบิด นิวเคลียร์ อาวุธอื่น ๆ เป็นต้น อาวุธเหล่านี้หากมีเจตนาเพื่อทำร้ายกัน จะก่อให้เกิดการทำลายล้างซึ่งกันและกัน โลกจะไม่เกิดสันติสุข
- 2) สัตตวณิชชา คือ การค้าขายมนุษย์ ได้แก่ การค้าขายเด็ก การค้าทาส ตลอดจนการใช้แรงงานเด็กและสตรีอย่างทารุณ รวมถึงการขายตัวหรือขายบริการทางเพศทั้งของตัวเองและผู้อื่น
- 3) มังสวณิชชา คือ การค้าขายสัตว์เป็น สำหรับฆ่าเพื่อเป็นอาหารเป็นการส่งเสริมให้ทำผิดศีลข้อที่ 1 คือ การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต
- 4) มัชชวณิชชา คือ การค้าขายน้ำเมา ตลอดจนการค้าสารเสพติดทุกชนิด รวมถึงการเสพเอง
- 5) วิสวณิชชา คือ การค้าขายยาพิษ ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้ใช้ รวมทั้งเป็นอันตรายต่อสัตว์

ประโยชน์ของการประยุกต์หลักอริยทรัพย์ในการแสวงหาโภคทรัพย์

โภคทรัพย์เป็นสิ่งที่บุคคลต้องการและแสวงหาเพราะโภคทรัพย์เป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของบุคคลคนในการดำเนินชีวิต การประยุกต์หลักอริยทรัพย์ในการแสวงหาโภคทรัพย์เป็นการแสวงหาทรัพย์ด้วยความขยันหมั่นเพียร ซึ่งเป็นการได้มาของทรัพย์ที่สุจริต การประยุกต์หลักอริยทรัพย์ในการแสวงหาโภคทรัพย์ มีประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้การก่ออาชญากรรมในสังคมลดลง

อาชญากรรมเป็นสิ่งที่อยู่ในสังคมโดยมีความแตกต่างกันไปตามสภาพแต่ละสังคมในบางสังคม การกระทำอย่างหนึ่งถือว่าเป็นอาชญากรรม แต่ในบางสังคมการกระทำแบบเดียวกันไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรม อาชญากรรมเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดขึ้น เพื่อให้บุคคลส่วนใหญ่ในสังคมอยู่ในบรรทัดฐานที่สังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม หากบุคคลใดประพฤติเบี่ยงเบนออกไปจากบรรทัดฐาน อาชญากรรมแบ่งออกเป็น 8 ประเภท (พันตำรวจโทปราโมทย์ จันทร, 2528 : 10) ดังนี้

- 1) อาชญากรรมรุนแรงที่กระทำต่อบุคคล เช่น การฆาตกรรม การทำร้ายสาหัส เป็นต้น
- 2) อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์ตามโอกาส เช่น การลักทรัพย์รถยนต์การลักทรัพย์ในห้างสรรพสินค้า การปลอมแปลงเช็ค การทำงานทรัพย์สินสาธารณะ เป็นต้น
- 3) อาชญากรรมที่เกิดจากงานอาชีพ เช่น การฉ้อโกง ยักยอก ขายสินค้าปลอม เป็นต้น
- 4) อาชญากรรมการเมือง เช่น การก่อความไม่สงบ การก่อวินาศกรรม เป็นต้น

5) อาชญากรรมที่ทำลายระเบียบของสังคม เช่น การเมาสุราอาละวาด โสเภณี การติดยาเสพติด คนจรจัด เป็นต้น

6) อาชญากรรมที่ทำตามกันเป็นประเพณี เช่น การปล้น บุกรุก เป็นต้น

7) องค์การอาชญากรรม เช่น กลุ่มการพนัน กลุ่มผู้ค้ายาเสพติด กลุ่มโสเภณี เป็นต้น

8) อาชญากรรมที่กระทำเป็นอาชีพ เช่น นักต้มตุ๋น การล้วงกระเป๋า มือปืนรับจ้าง เป็นต้น

จากการจำแนกประเภทของอาชญากรรม ทำให้เห็นว่าส่วนหนึ่งของการก่ออาชญากรรมนั้น เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์ ในทางพระพุทธศาสนาจัดเข้าประเภทการแสวงหาทรัพย์ด้วยการงานที่ไม่ชอบธรรม การแสวงหาทรัพย์ด้วยการยึดหลักอริยทรัพย์เป็นการประกอบอาชีพที่สุจริตด้วยความขยันหมั่นเพียร เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์ในการเลี้ยงชีพ ไม่ละเมิดกฎแห่งศีลธรรม กฎระเบียบ และกฎหมายบ้านเมือง จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การก่ออาชญากรรมที่ประสงค์ต่อทรัพย์ในสังคมลดลง

2. ทำให้เกิดกามโภคีสุข

กามโภคีสุข คือ ความสุขของชาวบ้าน ความสุขที่ชาวบ้านควรพยายามเข้าถึงให้ได้สม่ำเสมอ ความสุขอันชอบธรรมที่ผู้ครองเรือนควรมี มี 4 ประการ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2559: 54) ดังนี้

1) อตฺถิสุข หมายถึง ความสุขเกิดจากความมีทรัพย์ คือ ความภูมิใจ เอิบอímใจ ว่าตนมีทรัพย์ที่ได้มาด้วยน้ำพักน้ำแรงความขยันหมั่นเพียรของตน และโดยชอบธรรม

2) โภคิสุข หมายถึง ความสุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ คือ ความภูมิใจ เอิบอímใจ ว่าตนได้ใช้ทรัพย์ที่ได้มาโดยชอบนั้น เลี้ยงชีพ เลี้ยงผู้ควรเลี้ยง และบำเพ็ญประโยชน์

3) อนนฺตสุข หมายถึง ความสุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้ คือ ความภูมิใจ เอิบอímใจ ว่าตนเป็นไท ไม่มีหนี้สินติดค้างใคร

4) อนวัชชสุข หมายถึง ความสุขเกิดจากความประพฤติไม่มีโทษ คือ ความภูมิใจ เอิบอímใจ ว่าตนมีความประพฤติสุจริต ไม่บกพร่องเสียหาย ใครๆ ติเตียนไม่ได้ ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ

ความสุขทางใจอันอาศัยวัตถุคือทรัพย์เกิดขึ้นจากการมีการใช้การไม่มีหนี้เนื่องจากตนเองมีทรัพย์เพียงพอต่อการดำรงชีพโดยไม่ต้องเป็นหนี้ และสุดท้ายคือความสุขอันเกิดจากการที่ตนเองไม่เป็นจำเลยสังคม ถูกผู้คนดูหมิ่นดูแคลนว่าเป็นคนทุจริต ทั้งไม่ต้องถูกกฎหมายบ้านเมืองลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมด้วย ความสุข 4 ประการนี้จึงเกิดขึ้นได้เฉพาะผู้ที่ประกอบสัมมาชีพมีรายได้ และใช้ทรัพย์เป็นเท่านั้น แต่จะไม่เกิดขึ้นกับผู้ที่มีทรัพย์จากการแสวงหาด้วยวิธีการทุจริต คดโกง ก่อความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น

3. ส่งเสริมอริยมรรค

อริยมรรค คือ แนวทางอันประเสริฐของพระอริยะด้วยปัญญาเพื่อนำไปสู่การพ้นจากกิเลสทั้งปวง ดังเช่นพระพุทธองค์และพระอรหันต์ทั้งหลาย ประกอบด้วยมรรค 8 ประการ ได้แก่ 1) สัมมาทิฐิ คือ การ

เห็นชอบ 2) สัมมาสังกัปปะ คือ การดำริชอบ 3) สัมมาวาจา คือ การเจรจาชอบ 4) สัมมากัมมันตะ คือ การประพฤติชอบ 5) สัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีพชอบ 6) สัมมาวายามะ คือ การเพียรชอบ 7) สัมมาสติ คือ การตั้งสติชอบ 8) สัมมาสมาธิ คือ การตั้งมั่นชอบ มรรคอันประกอบด้วยองค์แปดนี้ เมื่อย่นรวมกันแล้วเหลือเพียง 3 หมวด คือ 1) หมวดศีล ประกอบด้วย สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ 2) หมวดสมาธิ ประกอบด้วย สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ 3) หมวดปัญญา ประกอบด้วย สัมมาทิฐิ และสัมมาสังกัปปะ

การประกอบสัมมาอาชีวะเป็นการแสวงหาโภคทรัพย์ด้วยการประยุกต์หลักอริยทรัพย์ เพราะเป็นการประกอบอาชีพหรือการหาเลี้ยงชีพด้วยความสุจริต ด้วยการใช้ปัญญาและความรู้ของตนในการประกอบอาชีพบนพื้นฐานของความถูกต้อง ปราศจากการประพฤติดันผิดต่อศีลธรรมอันงาม ผู้มีสัมมาอาชีวะ ท่านพึงให้เว้นจากมิจฉาอาชีวะ 5 ประการ คือ

- 1) สัตตวณิชชา คือ การประกอบอาชีพด้วยการค้าขายอาวุธสงครามหรือวัตถุที่เกี่ยวข้องกับอาวุธ
- 2) สัตตวณิชชา คือ การประกอบอาชีพด้วยการค้าขายมนุษย์ การใช้แรงงานผิดกฎหมาย การทารุณกรรม การบริการทางเพศ เป็นต้น
- 3) มังสวณิชชา คือ การประกอบอาชีพด้วยการค้าขายสัตว์ ค้าขายเนื้อสัตว์ต้องห้ามที่ผิดต่อหลักกฎหมายหรือศาสนา
- 4) มัชชวณิชชา คือ การประกอบอาชีพด้วยการค้าขายน้ำเมา และสารเสพติด
- 5) วิสวณิชชา คือ การประกอบอาชีพด้วยการค้าขายยาหรือสารสำหรับการทำพิษต่อคนหรือสัตว์

การประกอบสัมมาอาชีวะได้นั้น จะต้องได้การเกื้อกูลจากมรรค อีก 7 ประการ เพราะมรรค 8 เป็นองค์ธรรมที่สนับสนุนเกื้อกูลกันและกัน ถ้าเจริญองค์ใดองค์หนึ่งก็เป็นการเจริญองค์มรรคอื่นไปด้วย ฉะนั้นแล้ว การแสวงหาทรัพย์ด้วยหลักอริยทรัพย์จึงเป็นการสนับสนุนการเจริญแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้แจ้งด้วยปัญญาสำหรับขจัดความเขลา ความหลงผิด ความทุกข์ เพื่อให้การดำเนินชีวิตดำรงอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ที่เรียกว่า มรรค 8 ด้วย

สรุป

โภคทรัพย์ หมายถึง ทรัพย์ภายนอกเป็นสิ่งที่จะพึงบริโภคนอกและอุปโภค เป็นเครื่องทำนุบำรุงร่างกาย โภคทรัพย์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ โภคทรัพย์โดยตรงและโภคทรัพย์โดยอ้อม โภคทรัพย์โดยตรง ได้แก่ ปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ส่วนโภคทรัพย์โดยอ้อม ได้แก่ ทรัพย์สิน เงินทอง หรือเงินตรา เป็นต้น การประยุกต์หลักอริยทรัพย์ในการแสวงหาโภคทรัพย์ คือ การแสวงหา และการใช้ไปในโลกียทรัพย์ (โภคทรัพย์) ต้องถูกกำกับด้วยอริยทรัพย์จึงจะได้รับประโยชน์สูงสุด

องค์ความรู้ที่ได้

ความเชื่อ (ศรัทธา) ในเรื่องบุญ – บาป และกรรม ย่อมนำมาสู่กระบวนการทางความคิดที่ยึดติดในสัมมาอาชีพเพื่อแสวงหาหรือทำมาหากินอย่างถูกต้องตามครรลองครองธรรม (ศีลธรรม) ไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น รวมทั้งธรรมชาติ ทรัพย์ที่สามารถแสวงหามาได้ก็เป็นไปในลักษณะของทรัพย์ที่บริสุทธิ์เย็นใจ เก็บรักษาเอาไว้ก็ไม่ได้มีความรุ่มร้อน รวมถึงการใช้ไปในทรัพย์นั้นก็ก็เป็นไปในทางสัมมาทิฐิ ที่มีความละเอียดต่อบาป (หิริ) และความเกรงกลัวต่อผลของบาป (โอตตปปะ) ใช้ทรัพย์ที่หามาได้นั้นไปในทางที่ถูกต้อง ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตัวเองและผู้อื่น เพราะมีความรู้ความเข้าใจในโลกียทรัพย์อย่างถูกต้องตามจริง (พาหุสัจจะ) รู้จักเอื้อเฟื้อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ด้อยโอกาสกว่า (จาคะ) ซึ่งสิ่งเหล่านี้เรียกโดยรวมได้ว่าเป็นการใช้ “ปัญญา” ในการบริหารจัดการโลกียทรัพย์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองและผู้อื่น ในฐานะที่ทุกคนล้วนเป็นเพื่อนร่วมสุข ร่วมทุกข์ การประยุกต์หลักอริยทรัพย์ในการแสวงหาโภคทรัพย์สามารถทำให้ทำให้การก่ออาชญากรรมที่มีความประสงค์ต่อทรัพย์ในสังคมลดลง ทำให้เกิดกามโภคีสุขซึ่งเป็นความสุขของชาวบ้าน ความสุขที่ชาวบ้านควรพยายามเข้าถึงให้ได้สม่ำเสมอ และเป็นการส่งเสริมอริยมรรคสนับสนุนการเจริญแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้แจ้งด้วยปัญญา

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- พันตำรวจโท ปราโมทย์ จันทร์. (2558). *แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเขตพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลโพ่งพาง*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (อาชญากรรมวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม). ปทุมธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาลัยรังสิต.